

Powiat Limanowski
Oficjalny portal

Ścieżka Dydaktyczno - Przyrodnicza na górze Paproć - Perła Powiatu Limanowskiego 2021

Ścieżka Dydaktyczno - Przyrodnicza na górze Paproć uzyskała tytuł „Perły Powiatu Limanowskiego 2021”. W organizowanym przez Powiat Limanowski plebiscycie wygrała Ścieżka Dydaktyczno - Przyrodnicza na górze Paproć w głosowaniu internetowym, zdobywając największą liczbę głosów.

Ścieżka Dydaktyczno - Przyrodnicza, mieszcząca się na górze Paproć, położona jest na terenie malowniczej Gminy Tymbark. Góra Paproć (645 m. n.p.m.) - lokalnie Rysia Góra lub Koszarska Góra- znajduje się w centralnej części Beskidu Wyspowego. Przez uroczysko poprowadzony jest zielony szlak turystyczny z Limanowej do Szczyrzyca. Jest tutaj również odcinek ścieżki edukacyjno-turystycznej 1. Pułku Strzelców Podhalańskich AK w Tymbarku oraz trasa rowerowa. W kaplicy pw. Matki Bożej Królowej Beskidów w okresie letnio-jesiennym odprawiane są nabożeństwa. Obok kaplicy stoi wysoki 20 m krzyż. Na południowo-zachodnim zboczu znajduje się symboliczna Droga Krzyżowa.

Ścieżka została oficjalnie otwarta 10 czerwca br. podczas Rajdu Górskiego „Szlakiem Papieskim” na trasie Tymbark - Góra Paproć -Tymbark. Projekt turystyczno - edukacyjny powstały na terenie Gminy Tymbark to możliwość odbycia interesującej wycieczki oraz miłego spędzenia czasu wśród zieleni. Dziesięć tablic informacyjnych zamieszczonych na wyznaczonej,

malowniczej trasie, zawiera informacje między innymi o drzewostanie, gatunkach lasotwórczych, ptakach i zwierzyńce leśnej, grzybach oraz paprociach i mchach i charakterystykę tutejszego ekosystemu górskiego. Na trasie roztacza się również panorama przedstawiająca szczyty górskie: Mogielicę, Łopień oraz Modyń.

Gmina Tymbark
Ścieżka Przyrodniczo-Dydaktyczna
na Górze Paproc

Przystanek nr 5 Grzyby leśne

Borowik (Boletus)

Polecenie: nazwany „prawdziwkami”, jest to zdecydowanie jeden z najsmaczniejszych gatunków grzybów jadalnych, często wykorzystywany w kuchni jako dodatek do smolnych potraw. Występuje głównie w lasach, szczególnie w lasach liściastych i mieszanych. Występuje latem i jesienią, najczęściej w górskich drzewostanach.

Muchomor czerwony (Amanita muscaria)

Powszechne znane grzyby truszczy. Bardzo charakterystyczny kształt, przede wszystkim kapelusz, sprawia, że trudno go pomylić z jakimiśkolwiek innymi grzybami. Specjalnie używano go do trucia much, stad nazwa całego rodzaju. Znacznie mniej niebezpieczny niż muchomor sromotnikowy czy jaskrawy.

Koźlarz babka (Lactarius scaberrimus)

W Polsce najczęściej znany koźlarz. W naszym kraju występuje około 50 gatunków tego grzyba, większość są jadalne i bardzo smaczne. Znajdziemy go między innymi w lasach, zwykle pod sosnami lub świerkami, głównie w lasach mieszanych i liściastych pod brzoźkami. Najczęściej pojawia się w lasach, zwłaszcza w lasach świerkowych.

Rydz (Lactarius detritus)

Mieszaniec, często zwany rydzem, to bardzo smaczny grzybek jadalny, wysoka cenność przez grzybiarzy, przez to też łatwo znaleźć w sprzedaży. Często pojawia się od sierpnia do listopada, pojedynczo lub grupami. Występuje w drzewostanach świerkowych i sosnowych, często w mieszanych i zróżnicowanym runie.

Kurka (Cantharellus cibarius)

Wzrost jedyny, północnie nasycony buk, to bardzo smaczny, ale i lekkostrawny grzyb. Zbierany w dużych ilościach do użytku domowego i przemysłowego. Często wykorzystywany – pod względem smakowym – jest jednym z najsmaczniejszych gatunków grzybów w Polsce. Występuje zazwyczaj od połowy maja do listopada.

www.tymbark.pl [Facebook.com/GminaTybark](https://www.facebook.com/GminaTybark)

Projekt powstał przede wszystkim z myślą o dzieciach i młodzieży, jednak każdy turysta znajdzie tu mnóstwo interesujących informacji pozwalających lepiej poznać urokliwy region i środowisko Paproci. To wyjątkowe połączenie aktywnego wypoczynku, ekologii i nauki. Ważnym celem ścieżki edukacyjnej jest zwiększenie świadomości ekologicznej, zwłaszcza wśród młodego pokolenia jak również tworzenie więzi z regionem i jego przyrodą. Zapraszamy do wędrowki trasą Ścieżki Przyrodniczo – Edukacyjnej na górze Paproć – drugiej już n Turystycznej Perły Powiatu Limanowskiego!

Przystanek nr 7

Krzyż polowej Drogi Krzyżowej

Droga Krzyżowa na Górę Paproć powstała z inicjatywy księdza Romana Woźnego, duszpasterza młodzieży, a zwłaszcza młodych skupionych w Grupie Apostolskiej. Pełni on posługę w Parafii pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Tymbarku w latach 1994-2003.

Droga Krzyżowa jest przeznaczona do modlitwy prywatnej i odprawiania nabożeństw, przede wszystkim z okazji Święta Podwyższenia Krzyża Świętego, a więc 14 września. Powstała dzięki życzliwości miejscowych gospodarzy – właścicieli gruntów, którzy swą pomoc i wyrozumiałość okazali szczególnie przy budowie ostatniej, XIV stacji.

Przystanek nr 8

Obumarłe drzewa

Pozornie bezwartościowy, przewrócony i spróchniały pień drzewa, na który możemy natknąć się podczas leśnych spacerów, stanowi biotop, który przyczynia się do zwiększenia bioróżnorodności danego siedliska. Obumarłe drzewo w leśnym ekosystemie pełni wiele ważnych funkcji, między innymi w odnowieniu lasu, retencji wód powierzchniowych; jest domem dla wielu organizmów, umożliwia ich rozwój. Drzewo, powalone przez działanie różnych czynników biotycznych i abiotycznych, zaczyna „drugie życie”, stanowiąc siedlisko dla wielu grup organizmów.

Martwe drewno w lesie ma różne formy i są to np. kłody, pniaki, wykroty, złomy, posusz czy próchnowiska. Organizmy związane z martwym drewnem to bardzo często gatunki rzadkie i chronione, stąd tak ważne jest prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej.

Przystanek nr 9

Odnowienie naturalne

Wyróżniamy dwa zasadnicze sposoby odnawiania lasu: naturalny i sztuczny.

Odnowienie naturalne powstaje z samosiewów lub odrosli. Wykorzystuje siły natury, czyli zdolności drzew do rozmnażania i zachowania ciągłości populacji. W ten sposób siedlisko leśne utrzymuje ciągły tok produkcji.

W lasach gospodarczych, umiejętne kierowanie procesem odnowienia przez leśników, w trakcie prowadzonych zabiegów pozwala zachować ciągłość użytkowania lasu oraz utrzymać różnorodność genetyczną w odnowionej populacji.

Zalety odnowienia naturalnego	Wady odnowienia naturalnego
Możliwość wykształcenia drzewostanów wielogatunkowych	Uzależnienie odnowień od lat nasiennych (rodzime gatunki drzew nie obradają corocznie)
Niski koszt i stosunkowo mała pracochłonność	Uzależnienie od warunków atmosferycznych
Zachowanie ciągłości drzewostanu i produkcji leśnej	Nierównomierność i przypadkowość obiewu

Przystanek nr 10

Mchy i paprocie

Plonnik pospolity

Często występujący w rozległych kobiercach na terenach wilgotnych oraz w bagnach. Rośnie zazwyczaj luźno. Ma barwę od ciemnozielonej do błękitnozielonej. Łodygi proste, lancetowate. Objęty jest częściową ochroną gatunkową.

Nerecznica samcza

Występuje w cieniastych lasach liściastych na bogatych w składniki pokarmowe, niezbyt wilgotnych glebach. Kłace jest splecione, płozące. Blaszki liści – żywozielone i miękkie. Roślina jest trująca.

Zapraszamy do odwiedzenia Gminy Tymbark i zapoznania się z historią, na teren malowniczej zakręku na do zachowania. Polaczymy także Paproć treści umieszczone na gronie drzewa internetowej oraz profil Gminy Tymbark w serwisie Facebook.

www.tymbark.pl | Facebook.com/GminaTymbark

O ścieżce

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna, mieszcząca się na Górze Paproć, położona jest na terenie malowniczej Gminy Tymbark. Góra Paproć (645 m n.p.m.) – lokalnie Rysia Góra lub Koszarska Góra – znajduje się w centralnej części Beskidu Wyspowego. Przez uroczysko poprowadzony jest zielony szlak turystyczny z Limanowej do Szczyrzyca. Jest tutaj również odcinek ścieżki edukacyjno-turystycznej 1. Pułku Strzelców Podhalańskich AK w Tymbarku oraz trasa rowerowa. W kaplicy pw. Matki Bożej Królowej Beskidów w okresie letnio-jesiennym odprawiane są nabożeństwa. Obok kaplicy stoi wysoki na 20 m krzyż milenijny. Na południowo-zachodnim zboczu znajduje się symboliczna Droga Krzyżowa.

Do najcenniejszych składników ekosystemu należą tu lasy jodłowo-bukowe oraz mozaika pól uprawnych i nieużytków, tworzących niepowtarzalny krajobraz i rzeźbę terenu. Więcej mają Państwo okazje dowiedzieć się podczas spaceru wyznaczoną ścieżką, zapoznając się z przyrodniczo-historycznymi treściami tablic, które są umieszczone na 10 przystankach.

Serdecznie zapraszamy!

<p style="text-align: center;">Przystanek nr 1 Drzewostan jodłowy</p> <p>Lokalny teren leśny porośnięty jest naturalnym drzewostanem, składającym się głównie z jodły pospolitej i buka, z domieszkami świerka, modrzewia, klonu i jesionu. W tym miejscu widać wyraźnie dużą przewagę jodły w drzewostanie.</p> <p>Jodła pospolita – Abies alba</p> <p>Gatunek z rodziny sosnowatych; może osiągnąć wysokość ponad 40 m, do 6 m obwodu pnia i wiek do 400 lat. Jest wymagający w utrzymaniu, potrzebuje dobrej wilgotności i czystości powietrza oraz żyznej gleby. Jodłę można łatwo rozpoznać po szyszczkach „stojących” na gałęzi oraz po dwóch białych paskach nalotu woskowego, znajdujących się na dolnej stronie igieł.</p> 	<p style="text-align: center;">Przystanek nr 3 Panorama</p> <p>W tym miejscu, z punktu widokowego, podziwiać można okazałą panoramę. Warto zatrzymać się na chwilę, odpocząć na pobliskiej ławeczce, wstuchując się w szepty otaczającej przyrody.</p> <p>Rozciąga się stąd widok na południowo-wschodnią część Beskidu Wyspowego. Na drugim planie widać wylaniające się pasmo Beskidu Sądeckiego oraz Górców. Przy dobrej pogodzie i przejrzystości powietrza można dostrzec również Tatry.</p> 	<p style="text-align: center;">Przystanek nr 5 Grzyby leśne</p> <p>Borowik</p> <p>Potocznie zwany „prawdziwkim”. Niezwykle smaczny, wykorzystywany w kuchni jako dodatek do wielu potraw. Istnieją różne jego odmiany, na przykład sosnowy czy szlachetny. Występuje latem i jesienią.</p> <p>Muchomor czerwony</p> <p>Powszechnie znany grzyb trujący. Kształt jego kapelusza czyni go łatwo rozpoznawalnym. Używano go do trucia much, stąd nazwa całego rodzaju. Jest znacznie mniej niebezpieczny niż muchomor sromotnikowy czy jadowity.</p> <p>Rydz</p> <p>Mleczaj rydz to bardzo smaczny grzyb jadalny, wysoko ceniony przez grzybiarzy. Owocniki pojawiają się od sierpnia do listopada. Często występuje w drzewostanach świerkowych i sosnowych, w młodnikach o trawiastym runie.</p>
<p style="text-align: center;">Przystanek nr 2 Ptaki i zwierzęta leśne</p> <p>Dzięcioł duży</p> <p>Ptacz z rodziny dzięciolowatych; masa – ok. 95 g; długość do 25 cm, ubarwienie czarno-białe; samiec ma czerwony kark i pokrywy ogonowe. Zamieszkuje zarówno lasy liściaste, jak i iglaste. Spożywa owady oraz larwy pozyskane z drzew.</p> <p>Jastrząb zwyczajny</p> <p>Duży ptak drapieżny. Sprawny łowca, poluje na ptaki i ssaki. Szaropielaty wierzch ciała, na spodzie szare prążkowanie. Aktywny w ciągu dnia, zasiedla wszystkie typy lasów. Poza okresem lęgowym występuje pojedynczo.</p> <p>Jeleń szlachetny</p> <p>Ssak o długości ciała 150-265 cm, wadze do 340 kg. Ubarwienie brunatnorude, jaśniejsza plama na zadzie, tzw. lustro. Samce ozdabia piękne poroże. Jeleń żywi się owocami drzew i krzewów, trawami. Ma dobry węch i słuch.</p> 	<p style="text-align: center;">Przystanek nr 4 Czarny bez</p> <p>Inaczej dziki bez, bzuwina; bardzo pospolity, spotykany w lasach liściastych, łęgowych. Wybiera gleby żyzne, niezbyt wilgotne, bogate w azot, fosfor i potas.</p> <p>Często rośnie w towarzystwie głogu jednoszyjkowego i bluszczu pospolitego. Młode gałązki są zielonoszare o białym, miękkim rdzeniu; po zdrewnieniu ich powierzchnia jest bardzo splekana i korkowa. Liście rozwijają się przed kwiatami. 5-platkowe, białe kwiaty w dużych baldachach, mają charakterystyczną, silną woń.</p> <p>Sok z czarnego bzu stosować można w leczeniu przeziębienia i grypy. Owoce stanowią doskonały pokarm dla leśnych ptaków.</p> 	<p style="text-align: center;">Przystanek nr 6 Gatunki lasotwórcze</p> <p>Sosna pospolita</p> <p>Drzewo iglaste dorastające do 45 m; pień prosty, zakończony stożkową koroną; igły do 10 cm. Szyszki długości do 7 cm. Odporna na mrozy i suszę. Drewno sosny jest cenione w przemyśle budownictwym, bogate w żywicę.</p> <p>Modrzew europejski</p> <p>Drzewo iglaste, osiągające 50 m wysokości. Jasnozielone igły są miękkie, krótkie (do 3 cm). Gatunek światłolubny, wrażliwy na suszę, ale odporny na mroź. Drewno modrzewia jest cenione w branży budowniczej.</p> <p>Dąb szypułkowy</p> <p>Szlachetne i cenione drzewo liściaste, rosnące nawet do 50 m wysokości i dożywające do 700 lat. Kora gruba i ciemnoszara. Owalne owoce, nazywane żołędziami. Cenione w przemyśle meblarskim, stolarskim, w ciesielstwie.</p>

Ulotkę dotyczącą Ścieżki Przyrodniczo-Dydaktycznej na górze Paproć można pobrać [TUTAJ](#)

Ścieżka Dydaktyczno - Przyrodnicza na górze Paproć, to szczególnie atrakcyjny punkt na turystycznej mapie Powiatu Limanowskiego i Gminy Tymbark. Warto odkryć tę malowniczą przełęcz, aby osobiście przekonać się, o zaletach, które zasłużyły temu miejscu tytuł prawdziwej perły regionu. Wycieczka **Ścieżką Dydaktyczno - Przyrodniczą na górze Paproć** z pewnością na długo zapisze w pamięci każdego miłośnika natury i gór. Może też być znakomitą inspiracją dla kolejnych, wypraw po pięknych szlakach Beskidu Wyspowego.

Źródło/ fot.: UG Tymbark